

Til psykolog Michael Adam Cho Guul, og psykolog
Maja Nørgaard Jacobsen.

Dansk Rorschach Selskab er et
uafhængigt videnskabeligt selskab
Member of International Society of the Rorschach

www.rorschachdanmark.dk

Den 11. december 2016

Et medlem af Dansk Rorschach Selskab har orienteret mig om, at I på et kursus om Forældrekompetenceundersøgelser, arrangeret af Socialministeriet den 8. december 2016, har givet udtryk for skepsis ved ukyndig brug af Rorschachtesten i forældrekompetenceundersøgelser, og stillet spørgsmål ved anvendeligheden af testen ved denne type undersøgelser.

Dansk Rorschach Selskab har drøftet anvendelse af Rorschachtesten som undersøgelsesmetode ved forældrekompetenceundersøgelser, og vil gerne gøre jer opmærksom på, at Rorschachtesten kan give værdifuld indsigt i forældrekompetence i et testbatteri, hvor også indgår andre undersøgelsesmetoder. Vi håber, at I vil videregive denne information om testens nytte i forbindelse med forældrekompetenceundersøgelser på evt. fremtidige kurser og i jeres arbejde i forbindelse med udvikling af videnskabelige standarder på området.

Rorschachtesten har i tidens løb været beskrevet som et meget nyttigt undersøgelsesinstrument i forbindelse med undersøgelse af forældrekompetence i en række forskellige udgivelser, se fx Rothe (1983), Hansen (1999) og Heede (2010), og mange psykologer med indgående kendskab til testen, som de har brugt i en årrække, betragter den fortsat som et meget værdifuldt instrument til belysning af personlighedspsykologiske funktioner som konstituerer forældrekompetence. Testen har ikke kun været anvendt til dette formål i Danmark, i fx USA beskriver Erard (2005) hvorledes Rorschachtesten med fordel kan inddrages i sager, hvor forældrekompetencevurderinger skal anvendes som led i forældremyndighedsspørgsmål.

Meyer et al beskriver i en efterhånden klassisk artikel (2001), hvorledes det er nødvendigt for at højne validiteten af psykologisk undersøgelsesarbejde, at man anvender forskellige metoder i et testbatteri, når psykologiske funktioner skal belyses.

Relevante, evidensbaserede metoder i forbindelse med vurdering af forældrekompetence er (1):

- a. Observationer af forskellige typer, fx struktureret og ustruktureret observation, MIM (2)
- b. Interview af forældre ud fra fx AAI (3), PDI, CAI
- c. Selvrapporteringstest, fx MCMI, PAI, Neo Pi-R
- d. Kognitive færdighedstest, fx WAIS
- e. Projektive test (performance-baserede test), fx Rorschach og TAT (4)

Man behøver ikke benytte alle disse test, det er kombinationen af alle disse typer af test, der iflg. Meyer et al øger validiteten af undersøgelserne, fordi forskellige undersøgelsesmetoder giver forskellig type af information, og pga mulighed for krydsvalidering af resultaterne. Anvendelse af kun nogle af metoderne kan føre til en ufuldstændig og derfor fejlagtig forståelse af klienten, og dermed føre til fejlagtige konklusioner. Det fremgår af Meyer et als konklusion, at interview og observation kan ikke stå alene som undersøgelsesmetode, men må suppleres med andre undersøgelsesmetoder, herunder bl.a. projektive test som Rorschach. Forældrekompetenceundersøgelser benyttes til at træffe temmelig vidtgående beslutninger, og de skal derfor hvile på et så sikkert grundlag som muligt.

Man kan udlede hypoteser vedr. Rorschachtesten efter moderne evidensbaserede metoder som fx "The Comprehensive System" (Exner, 2003) vedrørende en lang række personligheds-mæssige faktorer, der er relevante i forhold til forældrekompetencevurderinger. Forældrekompetence er ikke en særskilt personlighedsfaktor, der eksisterer parallelt med, og uafhængigt af andre personlighedsfunktioner. Forældrekompetence er indlejret i andre personlighedsfunktioner og en god forældrefunktion kræver at disse interagerer på en integreret måde. En velfungerende forælder kan opfylde et barns behov for tryk, kærlig og empatisk omsorg fra nærværende, troværdige og stabile voksne, der kan etablere en ægte, afstemt og gensidig relation til barnet, baseret på forståelse og indlevelse i barnet, og med respekt for de behov, barnet har for at blive støttet i dets udvikling. Der indgår således mange personlighedsvariable i kompetencen til at være en god forælder og disse variable skal studeres med forskellige metoder til undersøgelse af personlighedsfunktion, jf. Meyer et al (2001).

En ufuldstændig liste over nogle af de, for en forældrekompetencevurdering relevante personlighedsvariable, som Rorschachtesten kan kaste lys på (med de konkrete, tekniske variable - som kræver detaljeret viden om Rorschachtesten at kunne afkode - nævnt som eksempler) kan se sådan ud:

- Mentaliseringskapacitet og refleksiv funktion (*Primært M (menneskebevægelsesvar), PHR (dårlige menneskelige repræsentationer), FQ- (manglende lighed mht form), og også flere andre variable*).
- Selvbeherskelse og udvikling af indre styring (*Fx: EA (et ressourceindex) set i relation til es (et belastningsindex), dvs. Adj D (index for stressbeherskelse) og flere andre variable*).
- Tilknytningsmønstre (*fx: mange svar med tekstur, mange/få menneskesvar, hypervagtsomhedsindex, isoleringsindex, og flere andre variable*).
- Flexibilitet og rummelighed (kognitiv rigiditet) (*fx: a og p (forhold mellem aktive og passive bevægelsesvar), Lambda (relativ mængde af antal rene form svar), PSV (perceverationer), WSum6 (index for forstyrrede forestillinger og tænkning) og flere andre variable*).
- Psykisk og social stabilitet samt impuls kontrol (*fx: PTI (Perceptual Thinking Index), CDI (Coping Deficit Index), S-Con (selvmordskonstellation), EA (index for ressourcer), C (rene farvesvar), Adj D (impulsivitet i tanker, følelser eller handling), samt flere andre variable*).
- Evne til behovsudskyldelse (*fx: dyrebevægelsesvar og lambda, EA (index for ressourcer), Adj D (index for stressbeherskelse)*).

- Tilstedeværelse af alvorlig psykopatologi (*mange variable*).

Det gælder for enhver test, at det kræver et indgående kendskab til testen at kunne bruge den på en kvalificeret måde. Det gælder interviewmetoder som AAI med RF spørgsmål, PDI, CAI, selvrapporteringsmetoder som MMCI, PAI, Neo Pi-R og projektive metoder som TAT og Rorschach.

Desværre er der nogle psykologer, der ikke er tilstrækkeligt uddannet i de test de bruger, og opnår derfor misvisende resultater. Dette har vi set både ved anvendelse af fx AAI, PAI, WISC/WAIS og også ved Rorschachtesten, der af nogle psykologer benyttes på en ukyndig måde. Det er vigtigt at sikre, at de psykologer, der udfører forældrekompetenceundersøgelser har uddannet sig særligt i de metoder, de anvender.

Dansk Rorschach Selskab har en rorschachuddannelse under forberedelse, og det er vores anbefaling, at psykologer kun benytter Rorschachtesten, hvis de har kvalifikationer svarende til, hvad man kan opnå ved at gennemgå denne uddannelse, eller hvis de som led i denne uddannelse modtager løbende supervision af deres undersøgelsesarbejde.

Selskabet står gerne til rådighed med yderligere information.

På vegne af Dansk Rorschach Selskab

Kim Gabriel Hansen

Formand for Dansk Rorschach Selskab

Autoriseret psykolog, specialist og supervisor i psykoterapi

Tidligere ekstern lektor i testteori ved psykologuddannelsen på København Universitet

Tidligere ekstern lektor i klinisk psykologi ved skolepsykologiuddannelsen på Danmarks Pædagogiske Universitet

Medlem af repræsentantskabet i CSIRA (Comprehensive System International Rorschach Association)

Reviewer ved Rorschachiana (International Society of the Rorschach's videnskabelige tidsskrift)

Noter:

1. Kim Gabriel Hansen har i en række år afholdt kursus i Forældrekompetenceundersøgelser ved Folkeuniversitetet i Aalborg, hvor et testbatteri præsenteres. Se www.fuaalborg.dk.
2. MIM er en ikke standardiseret metode, og det er ikke sikkert, at de resultater der opnås ved at benytte metoden, er typiske for forældre-barn samspillet.
3. Sarah Daniel, der er adjunkt på Psykologisk Institut, Københavns Universitet, og ekspert i tilknytningsteori, betegner AAI som en videnskabelig metode der er så omfattende, at den er uegnet i klinikken, og anbefaler i stedet en tillempet og forenklet metode (Daniel 2012).
4. TAT er en undersøgelsesmetode, der giver information om prøvepersonens indre arbejdsmodeller og aspekter ved hans mentalisering og mentaliseringskapacitet.

Litteratur:

Daniel, S (2012) *Relation og fortælling*. Samfundslitteratur.

Erard, R.E.E. (2005) *What the Rorschach Can Contribute to Child Custody and Parenting Time Evaluations*. The Haworth Press, Inc.

Exner, J. E. (2003) *The Comprehensive System*. Wileys.

Hansen, K. G. (1999) *Psyko-sociale Undersøgelser*. Dansk psykologisk Forlag.

Heede, T (2010) *Klinisk Børnepsykologi*. Akademisk Forlag.

Meyer, G. et al (2001) Psychological Testing and Psychological Assessment. A Review of Evidence and Issues. *American Psychologist*, vol. 56, no 2, p 128-156.

Rothe, W (1983-85) *Forældreevne, forældreret og Børns tarv*. Social- og sundhedspolitiske Studier. Blå Serie nr 8, 10-11. Komiteen for Sundhedsoplysning.

./ . Kopi af dette brev er sendt til Socialstyrelsen, som arrangerede kurset, samt til medlemmerne af Dansk Rorschach Selskab.